

OPUS

Etűdök az ének-zene tanításához

összeállította: *Király Katalin*

2012

11

*Zenés adventi
készülődés*

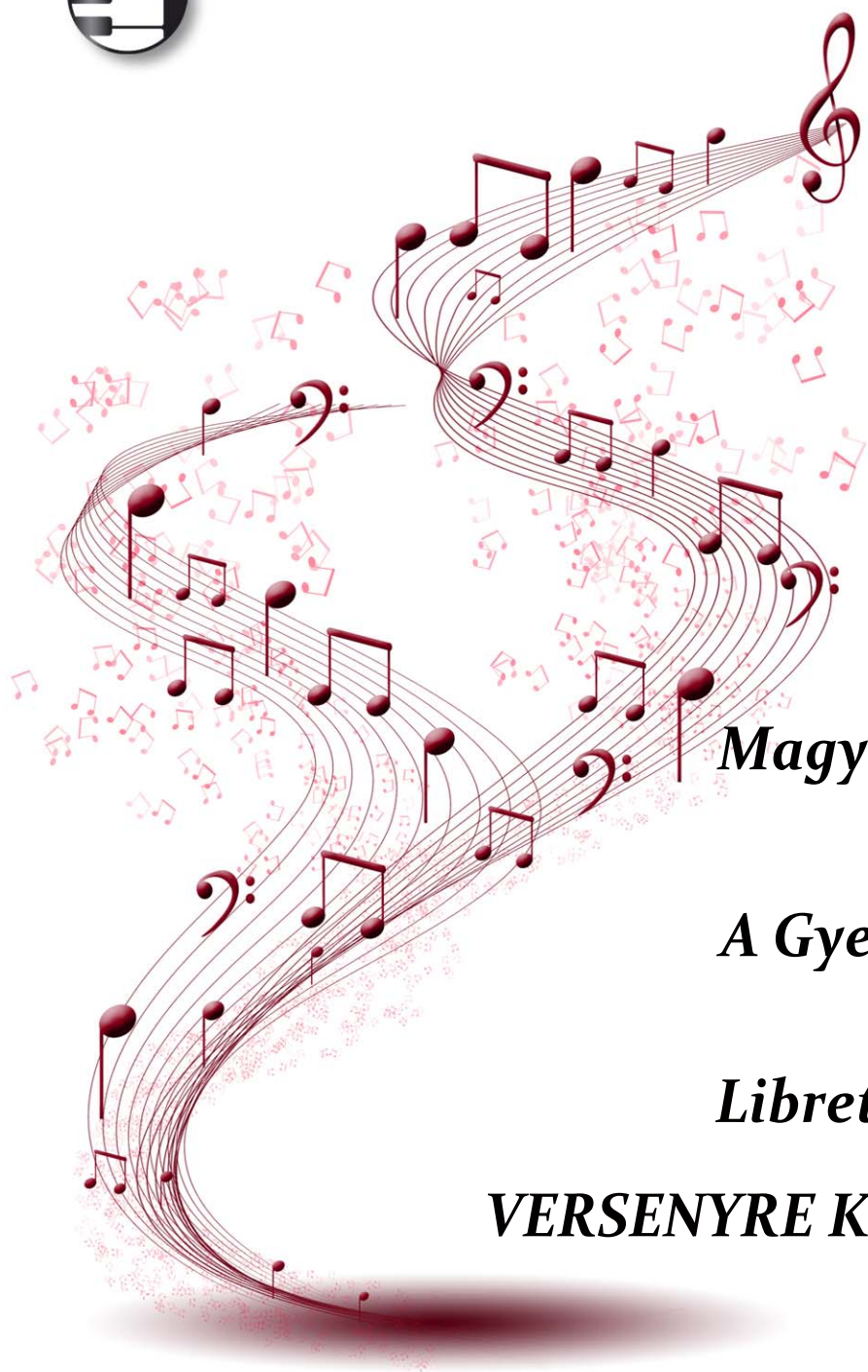
*Magyar ének-zene tanárok
VI. Mozaik Koncertje*

*A Gyenesdiási Gyermekkar
bemutatkozása*

Libretto: Zengő hangképző

VERSENYRE KÉSZÜLÜNK: Felhívás!

Zenei kincskereső

Opus 11

Etűdök az ének-zene tanításához

KIRÁLY KATALIN:

PRELŰD – Zenés adventi készülődés

Adventi koszorúnk első gyertyáját 2012. december 2-án gyújtjuk meg. Ha időben elkezdjük a készülődést, akkor az iskolák hatalmas falai között is lehet családi hangulatot teremteni, akár több száz gyermek gyűrűjében is.

Nagyon szép élmény, amikor az első reggel megpillantják a diákok a már előre meggyújtott gyertyák fényét, de a rájuk váró feladatok miatt tovaszaladnak, s készülnek az órájukra.

Ezt a reggelt bensőségebbé tehetjük úgy, hogy 7.30-kor már mindenki az iskolai adventi koszorú körül vagy alatt áll, s az intézmény minden tanulója és felnőtt dolgozója együtt énekel egy előre kiválasztott és begyakorolt dalt, míg valaki meggyújtja az első gyertyát. Majd ezt követően el lehet indulni a tantermekbe, s mi is nyugodtabbak lehetünk, hiszen a pillanatnyi csend és béke átjárja a résztvevők lelkét, ami kiegyensúlyozottabb napi munkát eredményezhet. Ez a „szertartás” hétről hétre ismétlődik, amely során mindig annyi dalt énekelünk, ahány gyertya ég.

A negyedik gyertyát december utolsó tanítási napjának reggelén gyújtjuk meg!

Az ének-zene órákba beépítve ajánlott, hogy már novemberben kezdjünk (néhány perc erejéig) beszélgetni az adventi időszakról, hiszen csak a megfelelő előkészítés biztosíthatja a lelkiekben gazdag várakozási időszak szépségeinek tudatos megélését.

Adventi koszorú

Az örömteli adventi szokások eredete

Advent latinul Adventus Domini, melynek jelentése: várakozás az Úr eljövetelére, érkezésére.

Kezdetre a IV-VI. századra tehető, melynek napjainkban ismert tartalmát VII. Gergely pápa rögzítette.

A négy hétig tartó csendes ünnep az András apostol napjához (november 30.) legközelebb álló vasárnapon kezdődik, s Jézus születésére, a karácsonyra való felkészülést szolgálja.

Advent szimbóluma a fenyőágakból kötött koszorú, amely Johann Heinrich Wichern protestáns lelkész fa csillárdíszéből alakult ki, amelyet egy gyermekotthon kis lakóinak készített 1838-ban. A legenda szerint az első három gyertya színe lila, amely bűnbocsánatra szólít, miközben megjelennek a szeretetet hozó és gyűjtő angyalok. A negyedik, rózsaszínű gyertya angyalkái a békét és a boldogságot sugározzák.

BALOGH ÉVA – TANÁR, EGER

„Daloló Mozaik-kockák szárnyán...”

Hez év október 13-án, szombaton este 18 órától csendültek fel a „Húrok édes dallamán” a kórusmuzsika legszébb hangjai a szombathelyi Savaria Egyetem dísztermében.

A Magyar ének-zene tanárok VI. Mozaik Koncertjének résztvevői az ország különböző pontjairól: Jászberény, Eger, Győr, Pápa, Budapest, Füzesabony, Gyöngyös, Szombathely stb. érkeztek ezen a napon az egyetemre, hogy délelőtt tíz órától kezdődően betanulják azokat a dalokat, amelyekkel az esti időpontban már közönségüket szórakoztathatták.

E nemes program életre keltője Király Katalin karnagy, az egeri Andante Kamarakórus vezetője, énekkönyvek, s egyéb zenei pedagógiai tankönyvek szerzője.

Ezen az estén abban a városban állt az énekelni szeretők élére, ahonnan zenei neveltetését; a tanítás, a gyerekek és zene iránti elkötelezettségét elsajátította olyan kiváló pedagógusoktól, mint **Békefi Antal** népzene pedagógus, vagy **Horváth Rezső** zeneszerző.

Békefi tanár úr már az égi dallamokat igazgatja. Gyermekai részesei voltak az emlékére felcsendülő kórályi dallamoknak: „Cohors Generosa (Régi diákdalok)”.

Horváth tanár úr kritikus füllel figyelte az egykori diákbordal, az „Ergo Bibamus” általa készített feldolgozását a kórus előadásában.

Király Katalin díjat alapított azoknak a pedagógusoknak a tiszteletére, akik a magyar zene népszerűsítésében, a gyerekek zenei ízlésformálásában, művelt emberre alakításában kiemelkedő eredményeket értek el. Az első díjazottak: posztumusz: Békefi Antal (a díjat gyermekei vették át), illetve a jelen levő Horváth Rezső tanár urak voltak.

Az ünneplés lebilincselő pillanatait a kórusmuzsika – több stíluskorszakot átívelő dallamai – Liszt: *Ave Maria*; Gounod: *Gloria*; Morley: *Ti édes május fények*; Verdi: *Nabucco/Rabszolgák kórusa* – hogy csak néhányat említsünk a gazdag és változatos repertoárból – tették felejthetlenné.

Horváth Rezső tanár úr átveszi a díjat

Kórusmuzsika

A gyermekek életét meghatározó hely az iskola, de a családi-otthoni indíttatás is ugyanilyen fontos. Király Katalin édesanyjának mondott köszönetet a kitartó szeretetért, amellyel akkor is irányította, nevelte őt, amikor az nem tetszett a szárnyait próbáló „kamasznak”. Karai József: *Tündér, ha lennék unisono* dallamát – több más művel együtt – Réz Lóránt orgonaművész, az Eszterházy Károly Főiskola tanára kísérte.

Akit nem riasztott el az esős, kicsit hűvös idő, kellemes estét tölthetett el a VI. Mozaik koncert szereplőivel, vendégeivel.

Az estét könnyed dallamok zárták: Gershwin: *Swanee*, ifj. Somorjai: *Üzenet a kék bolygónak*; bizonyítva a tételt, hogy nincs könnyű és nehéz komolyzene, csak jó zene létezik, amely képessé tesz minket arra, hogy hallatán felülemelkedjünk hétköznapi gondjainkon, s a zenélésben találjuk meg azt az örömet, azt a „lelki kapcsolatot”, amely határokon belül és kívül egyaránt összeköt minket, „Mozaik-kockákat”.

Évente egy alkalommal (összel), különleges kórustalálkozóra hívjuk az ország ének-zene tanárait. Ez a nap mindig szombatra esik, 10 órakor kezdődik próbákkal, 18 órakor folytatódik koncerttel és egy kellemesen eltöltött beszélgetős vagy táncos estével zárul. Különlegessége abból adódik, hogy az ország bármely részéből lehet csatlakozni a mindig változatos Mozaik Kórushoz.

Az estét könnyed dallamok zárták

CSORDÁSNE FÜLÖP EDIT – TANÁR, KARNAGY

KARBAN A KÓRUSOM: A Gyenesdiási Gyermekkar bemutatkozása

Gyenesdiás nagyközség a Balaton partján, Keszthely közvetlen szomszédságában fekszik. A jellegzetes hegyközség egy dinamikusan fejlődő településsé nőtte ki magát az évek során. A községben az alsó fokú szervezett iskoláztatás 1872 óta folyik. A nyolcosztályos képzés 1964-től indult. A tanulók létszáma évről évre növekszik, jelenleg 365 gyermek tanul iskolánkban.

A Comenius programnak köszönhetően 2001 szeptemberétől iskolánk összetett intézményként működik – Általános és Alapfokú Művészeti Iskola lettünk. Ebben a képzési formában a hangsúly a tehetséggondozásra helyeződik, amelynek egyik területe az énekkari foglalkozás. Heti két órában énekelnek együtt a gyermekkarban a 3–8. osztályos jó hangú tanulók. A kar összetétele évente változik, hisz az elballagó 8. osztályos énekesek helyett új gyermekek kezdik el szeptemberben a rendszeres kóruséneklést.

Mivel a községben és az iskolában is fontos szerepe van a hagyományápolásnak, az énekkarban is nagyon szeretnek népdalokat énekelni a gyermekek. Válogatásainkban szerepelnek kánonok, biciniumok, könnyebb kórusművek. Előszeretettel éneklí a gyermekkar **Szőnyi Erzsébet** és **Balázs Árpád** könnyed, játékos műveit.

A tanév során az ünnepek és a kialakult helyi hagyományok határozzák meg az énekkar repertoárját.

Évnyitótól az évvégéig sok szép rendezvényen van fellépési lehetősége a gyermekkarnak (pl. tanévnyitó ünnepély, október 6., október 23.). Adventi időszakban a gregorián énekek dominálnak, majd a karácsonyi énekeket követően az újévi köszöntők zárják az első félévet.

A második félévben felelevenítjük a Gergely-járást, amely egyben a művészeti iskola Gergely-napi Művészeti Fesztiváljának nyitása is. Nemzeti ünnepünkön, március 15-én Kossuth-nóták kerülnek a gyermekkar repertoárjába. Minden év áprilisában kórustalálkozón veszünk részt a szomszéd településen, Vonyarcvashegyen. A találkozón Balázs Árpád zeneszerző is részt vesz, aki értékeli, és hasznos tanácsokkal látja el az itt bemutatkozó kórusokat. Az együtténeklés nagy élményt és feltöltődést jelent a kórustagok számára.

A pünkösdi ünnepkör szintén fellépési lehetőséget biztosít. A tanév záró rendezvénye a ballagás és az évvégé ünnepély. Elbúcsúztatjuk a 8. osztályos társakat, és felszabadulva szól az ének: „Ó, felvirradt a szép óra, könyvek, irkák nyugovóra...”

Az egész éves közös munkát a tanév befejeztével egy zenei táborral zárjuk.

Meggyőződésem, hogy amennyiben kisgyermekkorból indul ki az élményt adó kóruséneklés, felnőttkorban is igénye lesz a közös éneklésre az egyénnek. Erre példa Gyenesdiáson is van, hisz a felnőtt kórusban szívesen énekelnek középiskolás és egyetemista diákok, ha idejük engedi.

A kórusokban a közös éneklés, a közös munka meghozza eredményét, valamint lelki töltetkezést ad és közösséget kovácsol.

A mai rohanó világban egy kicsit megállni, közösségeket létrehozni, együtt énekelni, zenélni, zenével megnyugodni nagyszerű dolog.

KIRÁLY KATALIN

LIBRETTO: Zengő hangképző

A tiszta, szép, átélt éneklés örömeinek megízlettetése, tanítása komoly feladatot jelent.

Ennek érdekében körültekintően és lelkiismeretesen kell gondot fordítani a gyerekek hangképzésére, mivel az adottságok és képességek csupán lehetőséget rejtenek, művészi megszólalás esetén azonban a minőség és a modalitás a legfontosabb tényező.

Élményt nyújtó éneklést kizárólag rendszeres hangképzéssel és ügyes hangkezeléssel érhetünk el. A célunk nem operaénekesek képzése, hanem kedvesen, bájosan, tisztán intonáló, szépen és érthetően artikuláló gyermekek megszólaltatása. Ezért az egyik fő feladatunk a kellemesen hallgatható éneklő egyén, osztály és kórus megteremtése.

Az énekkar tagjainak is ugyanaz a hangképzése, mint az osztályé, illetve fordítva is érvényes az elv. A különbség csupán annyi lehet, hogy a válogatott énekesek kórusában magasabb szintet lehet elérni.

A hangképzést már az első osztályban el kell kezdeni. Ekkorra már nagyon sok dal van a gyerekek birtokában, amelyeket megfelelő irányítással lehet szépíteni, finomítani.

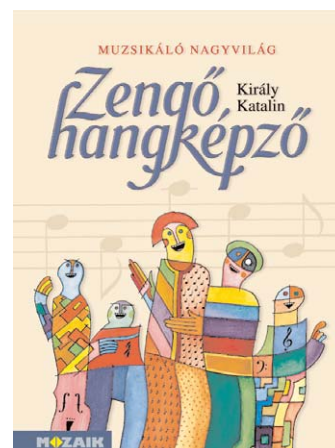
Soha ne engedjük a gyerekeket ordítóva énekelni! Ez nem lehet szép, sőt kóros, hiszen a hallásra is negatív hatással van, s ha ezen éneklési mód szokássá válna, sok-sok intonálási problémát vonna maga után.

A gyerekek rendkívüli módon fogékonyak a csendes énekre, muzsikára, ami fejleszti a hallásukat és növeli a figyelmüket is. Ha egy új dalt vagy dallamot énekelünk (hallás után tanítjuk), vagy az előforduló hibákat szeretnénk kijavítani, azt mindig PIANO tegyük!

Az iskolai ének-zene tanítását nem lehet úgy felépíteni, hogy először a gyerekek hangját képezzük 1-2 évig, s csak ezután következne a „tantárgy”: e kettőnek párhuzamosan kell haladnia!

Érdemes az órák elején komolyan venni a beéneklési gyakorlatokat, mivel az óra során a dalok ismétlésekor, a szolmizációs gyakorlatoknál, továbbá az új dal tanulásakor is kamatozik a lágy éneklés, tiszta intonálás terén.

A MOZAIK Kiadó gondozásában megjelent ZENGŐ HANGKÉPZŐ számos példát mutat ahhoz, hogyan lehet egy-egy motívumot felhasználni kellemes, érdekes, izgalmas és hasznos beéneklő gyakorlatként.

17. La-bogó léng-gal - eg - a sít!

18. Há-rom e-gyze - na-pen - át - fa - rag - tam egy - fé - re - ny!

19. Lá-ki a mé - zet, - mind az e - gy - sze - t: - édes - sb a gond!

20. Sá - kú - ny pa - ri - pán - vág - tat - tam, - gyé - mi - nít ma - da - rai - mo - dai - tam
Gö - cöl - sze - le - ret - ker - get - tem, - hold - fé - ny ha - ji - lányt - el - vet - tem!

21. Szép - a meny - asz - szom - y - nak - gyön - gyös - pá - rú - ja.

22. Fúj - a - sze - l!

23. Sik - lo - sik - lik - a - sás - bun.

24. Zög - bög - huj - a - sze - l, - a - ka - to - na - so - se - töl!

25. Ki - mit - ve - ri - á - gyát, - úgy - a - lusz - sza - ál - má - t!

26. Be - szel - le - nek, - te - vé - le - nek.

27. Ni, - né, - né, - i - de - ad - t!

28. Pi - róg - a - nek - ké, - fo - róg - a - nek - o - ja, - most - van - a - fű - sá - ng, - esz - baj - j!

29. Csön - dül - jön, - pen - dül - jön, - zse - nül - jön - !
Hal - lom, - hogy - hal - lot - tal, - hal - la - san - !

30. Ti - sza, - Kő - ő - s, - Ma - nos, - Du - na, - Rá - ba, - Sza - mos.

31. Ti - sza - part - ján - ki - csi - fű - fa - vi - rág - zik.

32. Egy - szer - volt - egy - em - ber, - sza - kal - la - volt - ken - der.

A 132 példa között találhatóak könnyebbek és nehezebbek egyaránt.

A felhasználás során célszerű aszerint válogatni, hogy az mivel épülhet be a tanítási óra anyagába. Pl. pentaton, dúr vagy moll hangsor; különböző új hangközök gyakorlása, tisztítása; új vagy ismételt ritmuselemek felismerése és hangoztatása; a tanítási anyag témája szerint stb.

Fontos, hogy a beéneklő gyakorlat úgy kapcsolódjon az elsajátítandó elméleti ismeretekhez, éneklési technikákhoz és az új dalhoz, hogy az feltétlenül élményt jelentsen az óra elején a gyerekek számára.

A hangképzést sohasem lehet lezárni, befejezni úgy, mint egy iskolai tanulmányt. Folyamatosan kell művelni, amely munka **következetességre, kitartásra** és egyben **igényességre** is nevel!

A célok és feladatok eredményes magvalósításához ajánlom minden KOLLÉGA figyelmébe a ZENGŐ HANGKÉPZŐ anyagát.

Nevezési határidő meghosszabítva!

FELHÍVÁS a MUZSIKÁLÓ „ELIXÍR” országos zenei műveltségi versenyre

„A zene tápláló, vigasztaló elixír, mely az élet szépségét,
s ami benne érték, azt mind meghatványozza.” (Kodály Zoltán)

Kodály Zoltán születésének 130. és halálának 45. évfordulója alkalmából a szegedi MOZAIK KIADÓ zenei műveltségi versenyt indít a 2012/2013-as tanévben az általános iskolák felső tagozatos diákjai részére, akik csak heti egy órában tanulhatják az ének-zenét, mint gyógyító „elixírt”.

A verseny célja: – a zene iránti érdeklődés további felkeltése, fokozása,
– az önfeledt, közös éneklés szépségeinek és örömeinek felfedeztetése,
– a kreatív gondolkodás fejlesztése,
– a társművészetek s a történelem szoros összefüggéseinek feltárása, mélyítése,
– a gyerekek fellépési lehetőségének biztosítása,
– az iskolák zenei életének bemutatása, egymás megismerése,
– igazolni, hogy a játékosan és gyötrelmem nélkül végzett munka is lehet eredményes,
– felejthetetlen élmények nyújtása.

Az iskolák 5 fős csapatokat indíthatnak: 5–8. osztályig 1-1 fő, továbbá az ötödik tag szabadon választható bármelyik évfolyamból. A verseny során nem a lexikális tudás az elsődleges, hanem a játékos kreativitás a zene kezein belül.

A verseny anyaga: – éneklés/4–8. osztályos tankönyvekből azok a dalok, amelyek Kodály Zoltánhoz (népdalgyűjtés, feldolgozás, komponálás) köthetőek
– zenei történet/5–8. osztályos tananyag
– zenehallgatás/4–8. osztály
– elméleti ismeretek/4–8. osztály
– a csapatból egy fő hangszerjátéka
– a megadott kórusművek éneklése – versenyen kívül.

Javasolt irodalom: – a MOZAIK KIADÓ Ének-zene tankönyvei/4–8. osztály
– Gál Zsuzsa: Az én zeneszerzőm című sorozatából KODÁLY ZOLTÁN

A verseny lebonyolításának fokozatai:

- I. forduló: megyei/területi versenyek (2013. február, március, április)
- II. forduló: országos döntő (2013. május)

A nevezés határideje: 2012. november 30.

Nevezési cím: opus@mozaik.info.hu

A nevezésnek tartalmaznia kell: – az iskola nevét, címét és telefonszámát,
– a felkészítő tanár nevét és elérhetőségét (e-mail, telefon),
– a csapat tagjainak nevét és évfolyamát.

Díjak: az első három díjazott részt vehet a Mozaik Kiadó négy napos, játékos zenei táborában.

A benevező iskolák 2013. január 15-ig kapják meg a verseny részletes tájékoztatóját (**a nevezés díjtalan**). A versenyre vonatkozó előzetes feladatokról már lehet olvasni a MOZAIK KIADÓ „Opus” című, elektronikusan elérhető szakmai lapjának 6., 7. és 8. számában.

Szeretettel várjuk a jelentkezéseket s az azt követő találkozásokat!

Dalos üdvözlettel: Király Kata

JELENTKEZÉSI LAP

a Muzsikáló „Elixir” zenei versenyre

Az iskola neve:

címe:

telefonszáma:

e-mail:

Megye:

Város, község:

Az iskola igazgatójának neve és elérhetősége:

.....

A felkészítő tanár,

szakmai vezető neve:

telefonszáma:

e-mail címe:

Az 5 fős csapat tagjainak neve és évfolyama:

.....

.....

.....

.....

.....

Beküldési határidő: 2012. november 30.

Cím: 6701 Szeged, Pf.: 301.

E-mail: opus@mozaik.info.hu

Kelt:, 2012. hó n.

Zenei kincskereső

1. Mit jelent a tranquillo, mint zenei szakkifejezés? *(nyugodtan)*
2. Melyik évben született Szerdahelyi József, a népies dalirodalom elismert zeneszerzője és előadója? Segítség: Bonaparte Napóleon ebben az évben koronáztatta magát Franciaország császárává. *(1804)*
3. Melyik zenemű szereplője Mária Lujza, Marci bácsi, Napóleon és Ebelasztin báró? Ki a mű zeneszerzője? *(Kodály Zoltán: Hány János)*
4. Sorolj fel legalább 5 Jeles napot, a szokás idejének meghatározásával! *(Vízkereszt: január 6., Balázsolás: február 3., Gergely-járás: március 12., Szent György napja: április 24., Lucázás: december 13.)*
5. Melyik városunkban rendezik meg évről évre az „Iseumi Szabadtéri Játékok”-at? Mi a város történelmi neve? *(Szombathely = Savaria)*

Gergely-járás Ópusztaszeren

Virágvasárnapi kiszebajtás, Ipoly-mente

Da Capo al Fine: 2012 decemberében